

ΘΕΜΑ 9^ο
(ΑΙΣΧΙΝΗΣ, ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ, 4-5)

Ἐμοὶ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συμβέβηκε τῆς Δημοσθένους ἀκούοντι κατηγορίας μήτε δεῖσαι πάποθ' οὕτως ὡς ἐν τῆδε τῇ ἡμέρᾳ, μήτ' ἀγανακτῆσαι μᾶλλον ἢ νῦν, μήτ' εἰς ὑπερβολὴν ὁμοίως ἤσθηται. Ἐφοβήθη μὲν γάρ, καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθοροῦβημαι μή τινες ὑμῶν ἀγνοήσωσί με ψυχαγωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμένοις καὶ κακοήθεσι 5 τούτοις ἀντιθέτοις· ἐξέστην δ' ἑμαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν βαρέως ἤνεγκα, ὅθ' ὕβριν καὶ παροινίαν εἰς γυναῖκα ἐλευθέραν καὶ τὸ γένος Ὀλυνθίαν κατηγορεῖ μου· ἤσθη δέ, ὅτ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς αἰτίας ὄντα ταύτης ἐξεβάλετε, καὶ τῶν σεσωφρονημένων ἐν τῷ βίῳ μοι χάριν ἀπειληθέναι νομίζω. Ὑμᾶς μὲν οὖν ἐπαινῶ καὶ διαφερόντως ἀγαπῶ ὅτι τῷ βίῳ μᾶλλον τῷ τῶν κρινομένων πιστεύετε, ἢ ταῖς παρὰ τῶν ἐχθρῶν αἰτίαις· αὐτὸς δ' 10 οὐκ ἂν ἀποσταίην τῆς πρὸς ταῦτ' ἀπολογίας. Εἰ γάρ τις ἢ τῶν ἕξωθεν περιεστηκότων πέπεισται – σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτῶν πάρειςιν – ἢ τῶν δικαζόντων ὑμῶν, ὡς ἐγὼ τοιοῦτόν τι διαπέπραγμα, μὴ μόνον εἰς ἐλεύθερον σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τυχόν, ἀβίωτον εἶναί μοι τὸν λοιπὸν βίον νομίζω· κἂν μὴ προϊούσης τῆς ἀπολογίας ἐλέγξω καὶ τὴν αἰτίαν οὔσαν ψευδῆ, καὶ τὸν τολμήσαντ' εἰπεῖν ἀνόσιον καὶ συκο- 15 φάντην, κἂν τᾶλλα πάντα μηδὲν ἀδικῶν φαίνωμαι, θανάτου τιμῶμαι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Ἐμοὶ δέ...συμβέβηκε:** το ρ. εἶναι ἀπρόσωπο καὶ συντάσσεται με δοτική προσωπική. **τῆς...κατηγορίας:** το ἄρθρο, ἀν καὶ μακριά, συντάσσεται με το ουσιαστικό. Ἡ γενική εἶναι ἀντικείμενο στὴν μτχ. 'ἀκούοντι'.
- Δημοσθένους:** γενική υποκειμενική. **ἀκούοντι:** συνημμένη μτχ. στὸ 'μοι' ὡς ἐπιρρ. χρονική, 'ὅσο ἀκούγα τὴν κατηγορία'.
- 2 **μήτε δεῖσαι... μήτ' ἀγανακτῆσαι...μήτ'...ἤσθηται:** τρία ἀναρθρα ἀπαρέμφατα ὡς υποκ. στὸ ἀπρ. 'συμβέβηκε'. Ἐπειδὴ εἶναι τελικά, γι' αὐτὸ ἡ ἀρνήσή τους εἶναι 'μήτε' κι ὄχι 'οὐδέ'. Το ἀπρμφ. 'δεῖσαι' εἶναι τοῦ ρ. 'δεῖδω, δείσομαι, ἔδεισα = φοβοῦμαι – αγωνιώ'. **ὡς ἐν τῆδε τῇ ἡμέρᾳ:** ἀναφορική ἐπιρρ. πρόταση τοῦ τρόπου σε ἀνταπόκριση με το προηγούμενο 'οὕτως'. Δεν ἔχει ρ., ἀλλὰ ἐνν. 'δεῖδω'. **ἢ νῦν:** β' ὅρος συγκρίσεως. Ἐνν. ὡς ρ. το 'ἀγανακτῶ'.
- 3 **εἰς ὑπερβολὴν:** 'υπερβολικά'. **ἤσθηται:** ἀπαρέμφατο ἀορίστου τοῦ 'ἤδομαι'.
- 4 **μή τινες ὑμῶν ἀγνοήσωσί με:** ἐνδοιαστική πρόταση κανονικά με υποτακτική, ἡ ὁποία λειτουργεῖ ὡς ἀντικείμενο στὸ ρ. 'ἐφοβήθη'. Ἡ γενική 'ὑμῶν' εἶναι διαιρετική, καὶ ἡ αἰτιατική 'με' εἶναι ἀντικ. στὸ ρ. **ψυχαγωγηθέντες:** συνημμ. μτχ. ἀπὸ το υποκ. τοῦ ρ., ἐπιρρηματική μτχ., αἰτιολογική. **τοῖς ἐπιβεβουλευ-**

- μένοις:** έναρθρη μτχ. στο ουδέτερο γένος, δοτική του ποιητικού αιτίου στην μτχ. ‘ψυχαγωγηθέντες’, ‘επειδή ικανοποιήθηκαν στην ψυχή τους από τις συκοφαντίες’. **κακοήθεις:** επιθ. προσδ. στο ‘άντιθέτοις’, το επίθετο στα τρία γένη ‘ό,ή κακοήθης, τὸ κακότηες’, εδώ η δοτική πληθυντικού.
- 5** **άντιθέτοις:** ‘αντιπαράθεσις – επιθέσεις’, επίσης δοτική του ποιητικού αιτίου. **ἔξέστην δ’ ἑμαυτοῦ:** ‘βγήκα εκτός εαυτοῦ – αγανάκτησα’, η γενική με το ρ. ως αντικείμενο. **τὴν αἰτίαν βαρέως ἤνεγκα:** ‘με δυσκολία άντεξα την συγκεκριμένη κατηγορία’. **ὄθ’...κατηγόρει:** χρονική πρόταση. Η ομιλία των κατηγορών πάντοτε προηγείται. **ὕβριν καὶ παροιάν:** αντικείμενα στο ρ. ‘κατηγόρει’, ‘ὕβρις = η κακή, η προσβλητική συμπεριφορά’, ‘παροιμία = η συμπεριφορά κάτω από μέθη - κραιπάλη’.
- 6** **εἰς γυναικα ἐλευθέραν καί... Ὀλυνθίαν:** ‘εις βάρος μία γυναίκας ελεύθερης και από την Ὀλυνθο’. **τὸ γένος:** αιτιατική της αναφοράς, ‘ως προς την καταγωγή’. **κατηγόρει μου:** το ρ. συντάσσεται με γενική του προσώπου ‘μου’ και αιτιατική του πράγματος, ‘ὕβριν ~ παροιάν’. **ἤσθην:** ο αόριστος του ‘ἤδομαι’.
- 7** **ὄτ’...ἔξεβάλετε:** χρονική πρόταση με οριστική. **αὐτόν:** αντικ.στο ρ. **ἐπὶ τῆς αἰτίας ὄντα ταύτης:** ‘ενώ βρισκόταν στην διάρκεια αυτής της κατηγορίας’, η μτχ. ‘ὄντα’ είναι συνημμ. στο ‘αὐτόν’, επιρρ. χρονική. **ταύτης ἔξεβάλετε:** ‘ταύτης = αἰτίας’, ‘ἐκβάλλω τινὰ τινός = διώχνω – απομακρύνω – αποκλείω κάποιον από κάτι’, εν προκειμένω εδώ οι δικαστές εμπόδισαν τον Δημοσθένη να προχωρήσει στις καταγγελίες (αἰτίες) που διετύπωνε στον λόγο του πριν λίγο. **καί:** ενώνει δυο ρ. με διαφορετικά υποκείμενα, δηλ. τα ‘ἔξεβάλλετε ~ νομίζω’. **τῶν σεσωφρονημένων:** μτχ. παθ. παρακ. του ‘σωφρονέομαι-οὔμαι’, ουδέτερου γένους, ‘τὰ σεσωφρονημένα = ὅλες οι συνετές πράξεις’. **ἐν τῷ βίῳ:** συντάσσ. με την μτχ. **μοι:** δοτική του ποιητικού αιτίου στην μτχ. παθητ. παρακ.
- 8** **χάριν:** συντάσσεται με την μτχ. ‘τῶν σεσωφρονημένων’ ως ετερ. προσδ., γενική της αιτίας, ‘ἡ χάρις τῶν σεσωφρονημένων = η ευγνωμοσύνη που οφείλεται στις λογικές ενέργειες που έχουν γίνει’. **ἀπειληφέναι:** απρμφ. ενεργ. παρακ. του ‘ἀπολαμβάνω = παίρνω – αποδέχομαι’, αντικ. στο ρ. **διαφερόντως:** ‘ἐξαιρετικά πολύ’. **ὄτι...πιστεύετε:** ειδική πρόταση η οποία επειδή εξαρτάται από ρ. ψυχικού πάθους (ἀγαπῶ), λειτουργεί ως αιτιολογική.
- 9** **τῷ βίῳ:** αντικείμενο στο ρ. ‘πιστεύετε’. **τῷ τῶν κρινομένων:** ὅπου ενν. πάλι η λ. ‘βίω’. Ὅλο μαζί είναι παράθεση στη λ. ‘τῷ βίῳ’, ενώ η γενική μόνη της είναι κτητική. **ἢ ταῖς...αἰτίαις:** β’ ὅρος συγκρίσεως από το ‘μᾶλλον’. Η δοτική είναι κι αυτή αντικ. στο ρ. **παρὰ τῶν ἐχθρῶν:** ‘που προέρχονται από τους ἐχθρούς’. **αὐτὸς:** ‘ἐγὼ ο ἴδιος – προσωπικά’, κατηγ. προσδ.
- 10** **τῆς πρὸς ταῦτ’ ἀπολογίας:** η έναρθρη γενική του ουσιαστικού συντάσσεται με το ρ. ‘ἀφίσταμαί τινος = μένω μακριά από κάποιον / κάτι’, και δηλώνει την απομάκρυνση από πρόσωπο / χώρο / κατάσταση. **τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων:** έναρθρη μτχ. ως γενική διαιρετική, ‘κάποιος από αυτούς που βρίσκονται εκτός του χώρου του δικαστηρίου’.
- 11** **τῶν πολιτῶν:** γενική διαιρετική στο ‘πλεῖστοι’. **τῶν δικαζόντων ὑμῶν:** θα περιμέναμε μάλλον σε αντίθετη διάταξη τις λέξεις ‘ὑμῶν τῶν δικαζόντων’. Με την συγκεκριμένη διάταξη ως γενική διαιρετική στο ‘τις’ λογίζεται η έναρθρη μτχ. και η γενική της προσωπικής αντωνυμίας ως παράθεση, ‘ἡ πάλι αν κάποιος από αυτούς που δικάζουν, δηλ. κάποιος από εσάς’.
- 12** **ὡς ἐγὼ τοιοῦτόν τι διαπέπραγμα:** ειδική πρόταση ως αντικ. στο ρ. ‘πέπεισται’. Η διάκριση που συνήθως γίνεται πως δήθεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην χρήση του ειδικού συνδ. ‘ὅτι’ και ‘ὡς’ με την λογική ότι ο μεν πρώτος εκφράζει μία αντικειμενική κρίση, ενώ ο δεύτερος μια υποκειμενική, δεν ευσταθεί, αφού και οι δυο απαντούν ανεξάρτητα από το περιεχόμενό τους. **εἰς ἐλεύθερον σῶμα:** ‘σε ένα ἐλεύθερο άτομο’. **ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τυχόν:** ‘ἀλλά και σε ένα τυχαίο’.

- 13 ἄβίωτον:** αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους, κατηγορούμενο στο 'βίον'. **εἶναι:** αντικ. στο ρ. Το α-παρέμφατο 'εἶναι' είναι η απόδοση στην πιο πάνω υποθετική πρόταση. Ο υποθ. λόγος είναι πλάγιος με εξάρτηση από το ρ. 'νομίζω'. Δηλώνει το πραγματικό και ως ευθύς θα είναι 'Εἰ γάρ τις...πέπεισται,... ἄβίωτος ἐστί μοι ὁ λοιπὸς βίος'. **μοι:** δοτική προσωπική 'για μένα'. **τὸν λοιπὸν βίον:** 'υποκείμενο στο απαρέμφατο'. **κἄν μὴ...ἐλέγξω:** υποθετική πρόταση. **προϊούσης τῆς ἀπολογίας:** γενική απόλυτη, χρονική.
- 14 καὶ τὴν αἰτίαν...καὶ τὸν τολμήσαντ':** δυο ἐναρθρες αιτιατικές, η μια ουσιαστικού και η ἄλλη μετοχής ως αντικείμενα στο ρ. 'ἐλέγξω > ἐξελέγχω = αποδεικνύω'. **οὔσαν ψευδῆ:** η μτχ. είναι συνημμ. στο 'αἰτίαν' και κατηγορηματική. Το επίθετο είναι κανονικό κατηγορούμενο. **εἶπειν:** αντικείμενο στην ἐναρθη μτχ. **ἀνόσιον καὶ συκοφάντην:** και τα δυο κατηγορούμενα στην ἐναρθη μτχ. Πριν από τα δυο αυτά επίθετα ενν. η παρουσία της επίσης συνημμ. και κατηγορηματικής μτχ. 'ὄντα', ὅπως πιο πριν η μτχ. 'οὔσαν'.
- 15 κἄν...φαίνομαι:** ἐναντιωματική πρόταση, 'ἀκόμη κι αν φαίνομαι'. **τᾶλλα πάντα:** η ἐναρθη αντωνυμία είναι επιρρ. της αναφοράς, , και η το ἀκόλουθο επίθετο είναι κατηγορ. προσδ. 'γενικῶς – εν γένει', 'ἀκόμη κι αν φαίνομαι ως προς ὅλα τα ἄλλα γενικῶς να μην ἔχω διαπράξει καμία ἀδικία'. **μηδὲν ἀδικῶν:** η αντωνυμία είναι σύστοιχο αντικείμενο στην μτχ. 'ἀδικῶν', η οποία είναι κατηγορηματική. Η επιλογή μεταξύ των 'οὔδεν ~ μηδὲν' γίνεται με βάση αν το εκφραζόμενο από το ρ. νόημα δηλώνεται ως κρίση ή ως αμφιβολία. Εξ ἄλλου αυτή είναι και η διαφορά ανάμεσα στις μεταφράσεις των κατηγορηματικών μετοχών στα ν.ε. με το 'να+ρημα' ή 'ὅτι+ρήμα'. Η σύνταξη 'φαίνομαι οὔδεν ἀδικῶν' μπορεί να ερμηνευθεῖ και ως 'φαίνομαι ὅτι δεν κάνω καμία ἀδικία' θεωρώντας ὅτι η κατηγορηματική μτχ. αποδίδει ἕνα γεγονός, μία κρίση, ή να ερμηνευθεῖ ως 'φαίνομαι να μην κάνω καμία ἀδικία' θεωρώντας ὅτι η κατηγορ. μτχ. αποδίδει μία πρόταση αμφιβολίας, πράγμα που υπονοεῖται ἐδῶ. **θανάτου τιμῶμαι:** η γενική είναι επιρρηματική της ποινῆς. Το ρ. λειτουργεῖ ως απόδοση της υποθετικής και ἐναντιωματικής πιο πάνω πρότασης με 'ἄν+ὑποτακτική'. Λογικά δεν πρέπει να είναι Ενεστώτας Οριστικής, ἀλλά Ενεστώτας Ὑποτακτικής και να αποδίδει την προτροπή 'ας τιμωρηθῶ – να τιμωρηθῶ', καθὼς η Ὑποτακτική στο α' πρόσωπο υποκαθιστά την ἀπουσία του α' προσώπου στην Προστακτική. Συνεπῶς ο υποθετικός λόγος είναι του προσδοκωμένου.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Συνέβη λοιπόν σε μένα, Αθηναίοι πολίτες*, όσο άκουγα την κατηγορία του Δημοσθένη, να μην φοβηθώ όπως σήμερα, ούτε να αγανακτήσω περισσότερο απ' ό,τι τώρα, κι ούτε να ευχαριστηθώ με όμοιο τρόπο υπερβολικά. Βέβαια φοβήθηκα, αλλά ακόμη και τώρα είμαι ταραγμένος, μήπως κάποιος από εσάς αδιαφορήσουν για εμένα επειδή ικανοποιήθηκαν ψυχικά από τις συκοφαντίες και τις κακοήθειες αυτές εδώ επιθέσεις. Και βγήκα εκτός εαυτού, και την κατηγορία με δυσκολία την άντεξα όταν απέδιδε σε μένα κατηγορία για προσβλητική συμπεριφορά και για κραιπάλη εις βάρος μιας γυναίκας ελεύθερης και από την Όλυνθο στην καταγωγή της. Όμως χάρηκα όταν εσείς απομακρύνετε αυτόν από αυτήν την καταγγελία, και νομίζω ότι πήρα την ευγνωμοσύνη για τις λογικές συμπεριφορές που έγιναν από εμένα στην ζωή μου. Έτσι λοιπόν σας τιμώ και σας αγαπώ εξαιρετικά για το γεγονός ότι εμπιστεύεστε περισσότερο την ιδιωτική ζωή εκείνων που κρίνονται, απ' ό,τι τις καταγγελίες των εχθρών μου, όμως εγώ προσωπικά δεν είναι δυνατόν να απομακρυνθώ από την απολογία μου ως προς αυτές. Διότι αν κάποιος ή από αυτούς που βρίσκονται εκτός του δικαστηρίου, έχει πειστεί – και σχεδόν οι πιο πολλοί από τους πολίτες παρευρίσκονται – ή από αυτούς που δικάζουν, δηλ. από εσάς, ότι εγώ έχω διαπράξει κάτι παρόμοιο όχι μόνο εις βάρος ενός ελεύθερου ατόμου, αλλά και εις βάρος του οποιουδήποτε, νομίζω ότι η υπόλοιπη ζωή μου είναι αβάσταχτη. Και αν καθώς προχωρεί η απολογία μου δεν αποδείξω και την κατηγορία ότι είναι ψευδής, αλλά και αυτόν που τόλμησε να μιλήσει ότι είναι ασεβής και συκοφάντης, ακόμη κι αν ως προς όλα τα άλλα φαίνομαι να μην έχω διαπράξει κανένα αδίκημα, να τιμωρηθώ με θάνατο.

*Την έκφραση 'άνδρες Αθηναῖοι' δεν είναι σωστό να την μεταφράζουμε στα ν.ε. ως 'άνδρες Αθηναίοι', αφού μία τέτοια έκφραση δεν απαντά στην δική μας γλώσσα. Μπορείτε να την μεταφράζετε είτε ως 'Αθηναίοι πολίτες' ή απλώς 'Αθηναίοι'.